

Ασφαλιστικό και Δημοψήφισμα

(ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ)

Βασίλειος Α. Ζούκος*

Νίκος Κουρβισιάνος†

27 Μαρτίου 2008

Τα Κίνητρα

Αφορμή για το κείμενο αυτό είναι η τρέχουσα επικαιρότητα. Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης στη Βουλή των Ελλήνων του νέου προτεινόμενου νομοσχεδίου για το Ασφαλιστικό, αναμένεται η ψήφισή του από την υπάρχουσα κοινοβουλευτική πλειοψηφία και η κύρωσή του από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ως νόμου του κράτους. Στην όλη διαδικασία προστέθηκε μία νέα παράμετρος: Αυτή της πρότασης των αντιπολιτευόμενων κομμάτων για δημοψήφισμα.

Επειδή είναι η δεύτερη φορά μέσα στην ιστορία της μεταπολιτευτικής Ελλάδος που ζητείται δημοψήφισμα¹, και έχουν ξεκινήσει κάποιες διαδικασίες υπογραφών με αυτό το αίτημα, το κείμενο αυτό προσπαθεί να συμβάλει στη διευκρίνιση των διαδικασιών, οι οποίες κατά τη γνώμη των συγγραφέων θα πρέπει να θεσμοθετηθούν και επίσημα στο μέλλον. Το κείμενο είναι γραμμένο πρόχειρα, χωρίς επεξεργασία. Τα τυχόν λάθη του βαρύνουν τους συγγραφείς και κάθε σχόλιο από τους αναγνώστες είναι ευπρόσδεκτο.

Διαπιστώσεις, Σκέψεις, Προτάσεις

Η πρόταση για δημοψήφισμα έχει πολλές πολλές παραμέτρους:

A. Το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο.

* e-mail: vzoukos@otenet.gr

† e-mail: kourbis2000@yahoo.com

¹Η πρώτη ήταν αυτή της Εκκλησίας της Ελλάδος με θέμα την προαιρετική ή όχι αναγραφή του θρησκειώματος στις αστυνομικές ταυτότητες, στις 26 Μαΐου 2000

Β. Τις διαδικασίες αίτησης του δημοψηφίσματος.

Γ. Τις πιθανές ενέργειες μετά τη κατάθεση της αίτησης.

Α. Το Υπάρχον Θεσμικό πλαίσιο

Το ισχύον Ελληνικό Σύνταγμα προβλέπει κατ' αρχήν τη διενέργεια δημοψηφισμάτων. Αυτό προβλέπεται από το άρθρο 44, Πργ. 2 που αναφέρει τα εξής:

Άρθρο 44 - (Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, δημοψηφίσματα, διαγγέλματα)

1. ...

*2. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προκηρύσσει με διάταγμα δημοψήφισμα για κρίσιμα εθνικά θέματα, ύστερα από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του όλου αριθμού των βουλευτών, που λαμβάνεται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου. Δημοψήφισμα προκηρύσσεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με διάταγμα και για ψηφισμένα νομοσχέδια που ρυθμίζουν σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, εκτός από τα δημοσιονομικά, εφόσον αυτό αποφασιστεί από τα τρία πέμπτα του συνόλου των βουλευτών, ύστερα από πρόταση των δύο πέμπτων του συνόλου και όπως ορίζουν ο Κανονισμός της Βουλής και νόμος για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής. Δεν εισάγονται κατά την ίδια περίοδο της Βουλής περισσότερες από δύο προτάσεις δημοψηφίσματος για νομοσχέδιο. Αν νομοσχέδιο υπερψηφιστεί, η προθεσμία του άρθρου 42 παράγραφος 1 αρχίζει από τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος.

*3. ...

Η ανάλυση αυτής της παραγράφου, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δημοψηφίσματα διενεργούνται στις παρακάτω δύο περιπτώσεις:

1. Συντρέχουν «κρίσιμα εθνικά θέματα», συναινεί η απόλυτη πλειοψηφία της Βουλής (δηλ. αριθμός βουλευτών μεγαλύτερος ή ίσος του 151), και προτείνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο.
2. Συντρέχει «σοβαρό κοινωνικό ζήτημα εκτός από τα δημοσιονομικά», υφίσταται πρόταση από 120 βουλευτές, και εγκρίνεται από περισσότερους των 180 βουλευτών.

Η προσεκτική ανάλυση των παραπάνω περιπτώσεων εγείρει τις παρακάτω παρατηρήσεις και απορίες:

- α. Ο όρος «κρίσιμα εθνικά θέματα» είναι ασαφής καθ' ότι εμπεριέχει δύο επιθετικούς προσδιορισμούς (*κρίσιμα*, *εθνικά*) οι οποίοι δέν μπορούν

να ορισθούν με αδιαμφισβήτητο τρόπο. (Π.χ. Η Εκκλησία της Ελλάδος, θεωρούσε κρίσιμο εθνικό θέμα την απαγόρευση της προαιρετικής αναγραφής του θρησκέυματος στις αστυνομικές ταυτότητες).

β. Ομοίως ασαφής είναι και ο όρος «σοβαρό κοινωνικό ζήτημα» της δεύτερης συνθήκης για διεξαγωγή δημοψηφίσματος.

γ. Ποιός είναι ο λόγος να εκχωρήσει η Βουλή των Ελλήνων το δικαίωμά της να αποφασίζει επί οιοδήποτε θέματος;

δ. Πρός τί η πλειοψηφία των τριών πέμπτων (δηλ. 180) βουλευτών για τη διενέργειά του στη δεύτερη συνθήκη;

ε. Πρός τί η εξαίρεση των δημοσιονομικών από τις διαδικασίες δημοψηφισμάτων στην δεύτερη συνθήκη;

στ. Οι πολίτες μπορούν να αιτηθούν διενέργεια Δημοψηφίσματος;

ζ. Υπάρχει νόμος για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής;

Θεωρούμε ότι η παράγραφος 2 του άρθρου 44 είναι αρκετά ασαφής και εντελώς περιοριστική ως προς τη δυνατότητα διεξαγωγής δημοψηφισμάτων. Επιπλέον είναι αποτρεπτική σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή των πολιτών στην έγερση αιτήματος προς δημοψήφισμα.

Οι συγγραφείς θεωρούν ότι θα πρέπει άμεσα να αναθεωρηθεί (ή να ερμηνευθεί με ειδικό νόμο) το άρθρο αυτό του συντάγματος και ο κανονισμός της Βουλής με την εξής πρόταση:

Δημοψήφισμα προκηρύσσεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με ερώτημα που έχει συνυπογραφεί από το 5% των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους πολιτών. Το αποτέλεσμα αυτού του δημοψηφίσματος θεωρείται έγκυρο εφ' όσον έχει συμμετάσχει σε αυτό τουλάχιστον το ήμισυ των εγγεγραμμένων στους εκλογικούς καταλόγους.

Είναι προφανές ότι με βάση το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο και με βάση τις υπάρχουσες κοινοβουλευτικές ομαδοποιήσεις δέν είναι δυνατόν να προκηρυχθεί δημοψήφισμα για το θέμα του υπο ψήφιση ασφαλιστικού νομοσχεδίου, χωρίς τη παραβίαση (ή τουλάχιστον διασταλτική ερμηνεία) του άρθρου 44 παράγραφος 2 του Συντάγματος.

Εν τούτοις εφ' όσον οι πολίτες το επιθυμούν, θεωρούμε ότι είναι θεμιτή η έναρξη μιάς διαδικασίας αίτησης, ασχέτως του υπάρχοντος θεσμικού πλαισίου. (Θεωρούμε μάλιστα ότι είναι μιά κίνηση προς τη κατεύθυνση της ολοένα μεγαλύτερης συμμετοχής των συμπολιτών μας στα κοινά.)

Β. Οι Διαδικασίες Αίτησης του Δημοψηφίσματος

Όσον αφορά τις διαδικασίες αίτησης διεξαγωγής δημοψηφίσματος εγείρονται τα εξής ερωτήματα:

- α. Ποιός (ποιοί) θέτουν το ερώτημα.
- β. Ποιό είναι το ερώτημα.
- γ. Πώς θα εξασφαλισθεί το αδιάβλητο της διαδικασίας.

Για το συγκεκριμένο ζήτημα του ασφαλιστικού νομοσχεδίου προτείνουμε τα εξής:

Πρόταση Οργάνωσης: Συγκροτείται συντονιστική επιτροπή συλλογής των υπογραφών των πολιτών η οποία θα αποτελείται από ένα μέλος από τις οργανώσεις ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ, ΤΕΕ, Πανελληνίου Συλλόγου Ιατρών, Οδοντιάτρων, Δικηγόρων και όποιων άλλων επαγγελματικών οργανώσεων θέλουν να συμμετάσχουν. Η συντονιστική επιτροπή θα πρέπει:

1. Να διαμορφώσει το ερώτημα του δημοψηφίσματος.
2. Να αναλάβει τη δημιουργία μιάς μη αλλοιώσιμης ιστοσελίδας στην οποία θα υφίσταται το ερώτημα, και θα δημοσιοποιούνται και τα στοιχεία ταυτοποίησης των πολιτών που υπέγραψαν το αίτημα του δημοψηφίσματος με το παραπάνω ερώτημα.
3. Θα εκδόσει ειδικές φόρμες προς συμπλήρωση και υπογραφή του αιτήματος οι οποίες θα μοιραστούν σε εξουσιοδοτημένα συνεργεία πολιτών συλλογής υπογραφών.

Πρόταση διαδικασίας συλλογής υπογραφών: Η συντονιστική επιτροπή θα εκδόσει φόρμες συμπλήρωσης και υπογραφής των αιτουμένων πολιτών με τα εξής στοιχεία:

1. Όνομα, Πατρώνυμο, Επίθετο.
2. Αριθμό Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας.
3. Υπογραφή.
4. Ημερομηνία, Ώρα.
5. Αριθμός ταυτοποίησης.
6. Αριθμός Δελτίου Αστυνομικής Ταυτότητας του εξουσιοδοτημένου συλλέκτη υπογραφών.

Οι φόρμες αυτές θα παραλαμβάνονται από εξουσιοδοτημένα συνεργεία συλλογής υπογραφών και θα εκτίθενται προς υπογραφή στους πολίτες. Ο κάθε πολίτης που συμφωνεί, θα συμπληρώσει τα στοιχεία (1–4) στη φόρμα, και θα λαμβάνει μία απόδειξη που θα αναγράφει τα στοιχεία (4–6). Με την απόδειξη αυτή θα μπορεί να επιβεβαιώσει μέσα από την ιστοσελίδα της συντονιστικής επιτροπής ότι όντως έχει καταχωρηθεί η υπογραφή του. Η συντονιστική επιτροπή θα έχει αναρτήσει στην ιστοσελίδα του αιτήματος τους αριθμούς δελτίων αστυνομικής ταυτότητας των εξουσιοδοτημένων συλλεκτών υπογραφών. Η ανάρτηση των ονομάτων των υπογραφόντων είναι υποχρεωτική για όλους. Η συλλογή των υπογραφών θα διαρκέσει 3 μήνες.

Με το τέλος της συλλογής των υπογραφών, θα κατατεθεί το ερώτημα μαζί με τα πρωτότυπα φύλλα των υπογραφών στα εξής τρία θεσμικά όργανα της Πολιτείας:

- α. Στη Βουλή των Ελλήνων με αίτημα για συζήτησή του σε χρονικό διάστημα όχι μικρότερο του ενός μηνός.
- β. Στόν Πρόεδρο της Δημοκρατίας.
- γ. Στήν Κυβέρνηση.

Γ. Ενέργειες μετά τή Κατάθεση του Αιτήματος

Μετά το πέρας της κατάθεσης του αιτήματος, η συντονιστική επιτροπή θα καταθέσει στο μηχανογραφικό τμήμα της Βουλής των Ελλήνων όλα τα αρχεία σε ηλεκτρονική μορφή που σχετίζονται με τήν ιστοσελίδα του αιτήματος με αίτημα να ενσωματωθεί ως έχει στον ιστόχωρο του Ελληνικού Κοινοβουλίου.

Οι ενέργειες που θα γίνουν μετά τη κατάθεση του αιτήματος, αφορούν αποκλειστικά τα θεσμικά όργανα της Ελληνικής Πολιτείας:

- α. Το σώμα της Βουλής των Ελλήνων.
- β. Τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.
- γ. Τήν κυβέρνηση.

Η στάση των τριών παραπάνω οργάνων, υπόκειται στη κρίση των Ελλήνων πολιτών, οι οποίοι είναι και τελικά υπεύθυνοι για τήν επιλογή τους.

Θα πρέπει η συντονιστική επιτροπή να ορίσει ένα αριθμό υπευθύνων οι οποίοι θα επεξεργαστούν ένα νέο σχέδιο ασφαλιστικού νομοσχεδίου το οποίο θα υποβληθεί σαν αντιπρόταση στη Βουλή των Ελλήνων μετά από διάστημα ενός έτους δημόσιας διαβούλευσης. Η δημόσια διαβούλευση θα γίνει με ευθύνη της συντονιστικής επιτροπής, με δημόσιο ανοιχτό διάλογο σε κάθε Έλληνα

πολίτη, και με τελικό στόχο τη σύνταξη μίας νέας πρότασης ασφαλιστικού νομοσχεδίου.

Επίμετρο

Παρ' όλο που το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο για τη διενέργεια δημοψηφισμάτων είναι εξαιρετικά περιοριστικό, θεωρούμε ελπιδοφόρα τήν όλη συζήτηση που γίνεται σήμερα με αφορμή τη πρόταση για δημοψήφισμα. Ελπίζοντας ότι στο μέλλον θα υπάρξουν περισσότερα βήματα προς τη κατεύθυνση της αυτοπρόσωπης συμμετοχής των πολιτών στη ψήφιση των νόμων της Πολιτείας τους, καταθέσαμε τις απόψεις μας για τη διασφάλιση της εγκυρότητας της όλης διαδικασίας.

Ελπίζουμε ότι οι προτάσεις αυτές αποτελούν μιά δημιουργική διέξοδο από τις εντάσεις και τα εν πολλοίς τεχνητά αδιέξοδα που δημιουργήθηκαν από τις πρόσφατες απεργίες και αντιπαραθέσεις.